

N:o 8.

Af herr **von Möller**, *angående skrifvelse till Konungen i fråga om borttagande af undantagsbestämmelser rörande själfspillingars jordfästning.*

Vid riksdagen 1889 väcktes af herr G. Berg i Andra Kammaren motion, att Riksdagen ville anhålla, »att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till förändrade föreskrifter om begrafningssättet i stället för dem, som förekomma i 18 kap. kyrkolagen och hvilka såmedelst böra upphävas».

Motionen bifölls af Andra Kammaren med 100 röster mot 49 men afslogs af Första Kammaren.

Den 25 maj 1894 utkom lagen angående jordfästning, hvarigenom 18 kap. kyrkolagen och dithörande författningar upphäfdes, dock bibehölls i § 6 bestämmelsen om att »den, som förgjort sig själf, skall i stillhet jordfästas, dock att den, — — —.»

§ 7 innehåller, bland annat, bestämmelser om, att »vid jordfästning i stillhet böra endast närvara den dödes anhöriga, om sådane finnas och inställa sig samt de personer, hvilka äro oumbärliga för den dödes jordande. Ej må vid sådan jordfästning förekomma klockringning, sorgmusik, sång eller liktal.»

Med motionären vid 1889 års riksdag instämmer jag gerna deri, »att icke något deremot är att erinra, att en jordfästning sker i stillhet i den bemärkelse, detta ord vanligen tages», det vill säga utan lyx och ståt; deremot kan jag icke, åtminstone beträffande jordfästning af den, som sig själf förgjort, biträda 1889 års lagutskotts uppfattning, »att kyrkan icke bör genom borttagande af all skilnad mellan en begrafning i stillhet och annan begrafning *uppgifva sin rätt och pligt* att äfven uti den *yttre begraf-*

ningsformen häfda sin ställning såsom kristlig kyrka gentemot uppenbara kränkningar af sedelagens bud». Vill här vår kyrka verkligen förtjena namnet kristlig, bör hon väl icke glömma den store mästarens ord, »dömen icke».

I fråga om den borgerliga rättens utöfning manar ju författaren af våra domareregler redan på 1500-talet att *hellre fria än fälla*; skulle väl då kyrkans ära trädas för när genom *mindre hårdhet, större mildhet* vid handhafvandet af dess rätt? Bibehållandet af bestämmelsen om denna särskilda form af jordfästning i fråga om den, som sjelf beröfvat sig lifvet, synes mig som en fullkomligt *ändamålslös yttring af hårdhet*; också förordade vid lagens granskning af högsta domstolen den 26 april 1893 tre af justitieråden högst väsentliga modifikationer, såsom att jordfästning i vanlig ordning skulle ega rum i tvifvelaktiga fall, likaväl som der en blott tillfällig sinnesförvirring föranledt sjelfmordet, att orden »enligt läkares intyg» skulle uteslutas o. s. v.

Genom den i § 6 bibehållna bestämmelsen ställas prest och läkare uti en pligtkollision mellan hvad lagen och deras eget samvete bjuda; och så sker i de flesta hithörande fall, att det borgerliga lagbudet får vika för det högre, kärlekens och fördragsamhetens. Men lagens föreskrift står kvar, den *samvetsömme* prestmannen kan åtalas, under det att hans mera lagiske eller *mindre känslige* embetsbroder skjuter ansvaret öfver på lagstiftaren, när han icke rent af anser sig göra Gud och kyrkan en tjänst genom att i stillhet jordfästa sjelfmördaren, hvilkens själ han anser hemfallen åt evig fördömmelse.

I många, kanske de allra flesta fall, begås nog sjelfmordet under en abnorm sinnesförfattning, som upphäfver eller åtminstone väsentligt reducerar tillräkneligheten. Dessutom är det icke alltid möjligt, att, äfven om sjelfmördaren faktiskt varit afvita, men hans sinnestillstånd ej blifvit undersökt af läkare, kunna anskaffa tillfyllestgörande bevis för att få hans kvarlevor jordfästa i vanlig ordning. Fall kunna påvisas, der presten till och med påyrkat begrafningsformen »i stillhet», emedan han ansett, att läkarens fullt lagenliga intyg bort innehålla bevis för, att sjelfmördaren *vid handlingens begående* saknat förståndets fulla bruk!!

Den på en föråldrad uppfattning beroende lagbestämmelsen kan väl icke gerna sägas gagna något som helst intresse — allraminst kyrkans, men den gör intrång på andras rätt genom att förbjuda den dödes vänner — må vara utan att några maktmedel stå till buds för att göra bestämmelsen effektiv — att infinna sig vid jordfästningen, och tillfogar ett oförskyldt och bittert lidande åt hans anhöriga, som vid denna mera än eljest bedröfliga likfärd genom alla dessa undantagsbestämmelser skola af det

»kristliga» samhället och kyrkan på ett så grymt sätt påminnas om den dödes sorgliga slut.

Stå icke äfven sjelfva de vid grafven uttalade löftesorden om uppståndelsen, Menniskosönens bön och välsignelse som en hjert motsats och som en kraftig protest mot denna yttring af samhällets sjelftagna domare-rätt och bristande fördragsamhet?

Då jag sålunda anser vår pligt som *kristne* bjuda att vid jordfästning, åtminstone af så kallade sjelfspillingar, borttaga ifrågavarande undantagsbestämmelser, får jag vördsamt hemställa,

det Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes för kyrkomötet och Riksdagen framlägga förslag till upphäfvande af lagen om jordfästning den 24 maj 1894, i hvad denna föreskrifver jordfästning i stillhet af den, som förgjort sig sjelf.

Stockholm den 23 januari 1902.

A. von Möller.
